

Брюксел, 10.3.2020 г.
COM(2020) 103 final

**СЪОБЩЕНИЕ НА КОМИСИЯТА ДО ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ, СЪВЕТА,
ЕВРОПЕЙСКИЯ ИКОНОМИЧЕСКИ И СОЦИАЛЕН КОМИТЕТ И КОМИТЕТА
НА РЕГИОНИТЕ**

Стратегия за мястото на МСП в устойчива и цифрова Европа

СЪОБЩЕНИЕ НА КОМИСИЯТА ДО ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ, СЪВЕТА, ЕВРОПЕЙСКИЯ ИКОНОМИЧЕСКИ И СОЦИАЛЕН КОМИТЕТ И КОМИТЕТА НА РЕГИОНИТЕ

Стратегия за мястото на МСП в устойчива и цифрова Европа

1. Въведение

В Европа има 25 милиона малки и средни предприятия (МСП), които са гръбнакът на икономиката на ЕС. Те осигуряват заетост на около 100 милиона души, произвеждат повече от половината от БВП на Европа и играят ключова роля за създаването на добавена стойност във всички отрасли на икономиката. МСП предлагат иновативни решения на предизвикателства като изменението на климата, ефективното използване на ресурсите и социалното сближаване и спомагат за разпространението на тези иновации в европейските региони. Поради това те са от основно значение за двойния преход на ЕС към устойчива и цифрова икономика. Те са изключително важни за конкурентоспособността и благоденствието на Европа, за нейния икономически и технологичен суверенитет и устойчивост на външни сътресения. Затова те стоят в основата на постигането на промишлената стратегия на ЕС.

МСП са тясно вплетени в икономическата и социалната структура на Европа. Те осигуряват две трети от работните места, предоставят възможности за обучение в различните региони и отрасли, включително за нискоквалифицираните работници, и спомагат за благосъстоянието на обществото, включително в отдалечените и селските райони. Всеки европейски гражданин познава някого, който е предприемач или работи за такъв. Ето защо ежедневните предизвикателства, пред които са изправени европейските МСП, свързани със спазването на правилата и с достъпа до информация, пазари и финансиране, са предизвикателства за цяла Европа.

МСП са много разнообразни по отношение на бизнес моделите, размера, възрастта и профилите на предприемачите и използват различните умения на работещите в тях жени и мъже. Видовете МСП варират от лица, упражняващи свободни професии, и микропредприятия в сектора на услугите до средно големи промишлени предприятия, от традиционни занаяти до стартиращи предприятия в областта на високите технологии. Тази стратегия отчита различните им потребности, помагайки на предприятията не само да се разрастват и развиват, но и да бъдат конкурентоспособни, стабилни и устойчиви. Поради това в нея се възприема амбициозен, всеобхватен и междусекторен подход, основан на хоризонтални мерки, които са в помощ на всички видове МСП, но и на действия, насочени към специфичните нужди.

Предложените в стратегията действия се основават на следните **три стълба**:

- **изграждане на капацитет и подкрепа за прехода към устойчиво развитие и цифровизация;**
- **намаляване на регулаторната тежест и подобряване на достъпа до пазара;** както и
- **по-добър достъп до финансиране.**

Целта е да се разгърне потенциалът на всички видове МСП в Европа, за да бъдат в челните редици на двойния преход. Със стратегията се цели да се увеличи значително броят на МСП, прилагащи устойчиви бизнес практики, както и броят на МСП, използващи цифрови технологии. В крайна сметка целта е Европа да се превърне в най-привлекателното място за започване на малък бизнес, за неговото развиване и разрастване на единния пазар.

Необходимо условие за постигането на резултати е прилагането на стратегията да бъде подплатено едновременно от действия на равнището на ЕС и от силна ангажираност от страна на държавите членки. Изключително важно е и активното участие на общността на МСП и на самите предприятия. Затова ЕС и държавите членки, включително регионалните и местните власти, ще изградят помежду си в подкрепа на изпълнението на стратегията тясно **партньорство за постигане на резултати**. Предприемачите следва също така да се възползват от възможностите на инвестиционните програми на ЕС, за да направят своята стопанска дейност по-цифровизирана и устойчива, както и да се разрастват в рамките на единния пазар и извън него.

Стратегията надгражда върху здравите основи на действащите политики на ЕС в областта на МСП и на програмите за подкрепа, по-специално законодателния акт за малкия бизнес от 2008 г., инициативата за подкрепа на стартиращи и разрастващи се предприятия от 2016 г., Програмата за конкурентоспособност на малките и средните предприятия (COSME), както и действията за подкрепа на МСП, финансирани по програмата „Хоризонт 2020“ и европейските структурни и инвестиционни фондове¹. Тя ще бъде от решаващо значение за изпълнението, наред с другото, на Европейския зелен пакт, плана за действие за кръгова икономика, европейската стратегия за данните и европейския стълб на социалните права.

Стратегията е част от пакета за промишлеността, който включва съобщението и придружаващия го доклад относно установяването и преодоляването на пречките пред единния пазар (Съобщението за пречките пред единния пазар)², дългосрочния план за действие за по-добро прилагане и изпълнение на правилата на единния пазар („план за действие за правоприлагане“)³ и новата промишлена стратегия за Европа („промишлената стратегия“)⁴. Тя е в отговор на много от констатациите от Съобщението за пречките пред единния пазар по отношение на проблемите, с които се сблъскват МСП, желаещи да извършват трансгранична дейност. Правилното транспониране, прилагане и привеждането в изпълнение на законодателството на ЕС са от ключово значение за подпомагане на растежа на МСП в рамките на единния пазар. Планът за действие за правоприлагане съдържа различни инициативи за справяне с тези проблеми. В промишлената стратегия се подчертава ролята на МСП за постигането на конкурентоспособна и иновативна европейска промишленост.

2. Изграждане на капацитет и подкрепа за прехода към устойчиво развитие и цифровизация

Конкурентоспособното устойчиво развитие е водещият принцип на Европа за бъдещето. **Постигането на неутрална по отношение на климата, ресурсно ефективна и гъвкава цифрова икономика изисква активното участие на МСП**. Преходът към Европа, която е устойчива в икономическо, екологично и социално отношение, трябва да върви ръка за ръка с прехода към цифровизация. Затова са необходими специфични мерки за развитието на икономическа общност от проспериращи МСП и за предоставянето на възможности за растеж на МСП, които желаят да се разрастват. Изграждането на подходяща инфраструктура, в която МСП да упражняват своята стопанска дейност и да създават иновации, изисква инвестиции в целия ЕС.

МСП като движеща сила на прехода към устойчиво развитие

¹ Над 900 000 и 500 000 МСП в Европа са получили финансиране по линия съответно на Европейският фонд за регионално развитие (ЕФРР) и Европейският социален фонд (ЕСФ).

² COM(2020)93 final, 10.3.2020 г.

³ COM(2020)94 final, 10.3.2020 г.

⁴ COM(2020)102 final, 10.3.2020 г.

Много МСП са добре подготвени за тази задача, тъй като са гъвкави, високотехнологични, иновативни и споделят ценностите, които стимулират устойчивото развитие и кръговата икономика. Почти една четвърт⁵ от **МСП в Европа вече спомагат за прехода**, като предлагат екологосъобразни продукти или услуги и много МСП (включително предприятията от социалната икономика) вече допринасят много за общностите, в които оперират. Съществуват обаче и големи предизвикателства. Някои МСП се затрудняват с прехода към по-устойчиви бизнес модели. Една трета от МСП съобщават, че се сблъскват със сложни административни и правни процедури, когато се опитват да направят дейността си по-ефективна по отношение на ресурсите. В условията обаче на все по-голяма осведоменост за свързаните с климата рискове и други екологични предизвикателства, както и на променящите се потребителски предпочитания преходът към устойчиви стопански практики и поведение е от ключово значение за запазване на конкурентоспособността и растежа на МСП. Изключително важно е МСП да получат подкрепа в този процес и инструменти за разбиране на екологичните рискове и за смекчаване на последиците от тях върху определени отрасли, в това число строителството, производството на пластмаси, електрониката и хранително-вкусовата промишленост.

Мрежата „Enterprise Europe“ с нейните над 600 членове предлага персонализирани услуги за МСП. Много от членовете ѝ вече помагат на МСП да осъществят прехода към устойчиво развитие. В допълнение към това мрежата ще осигури **специални консултанти по устойчиво развитие** и други услуги в тази област. Те ще оценяват нуждите на МСП и ще предоставят съвети относно инвестиции в области с по-ресурсно ефективни и кръгови процеси и инфраструктура, като намират съответните търговски партньори и насърчават партньорското сътрудничество. Освен това Европейският център за знания за ефективността на ресурсите (EREK) ще продължи да помага на МСП да намаляват разходите си за енергия, материали и вода. МСП могат да се възползват от решенията, предлагани от дружествата за предоставяне на енергийни услуги, които притежават ноу-хау заедно с технически и финансови решения.

Европа е люлката на зелените технологии и за да запази водещата си роля, МСП трябва да оглавят иновациите в „зеления“ сектор. Това ще бъде подкрепено в рамките на инвестиционния план по линия на Европейския зелен пакт⁶. Като част от по-широкообхватния пилотен проект на **Европейския съвет по иновациите (ЕСИ)**, насочен към насърчаване на революционни иновации, реализирани по-специално от МСП, Комисията ще отдели само през 2020 г. поне 300 млн. евро за стартиращите предприятия и за МСП с висок потенциал, за да могат те да постигнат пробив в областта на екологосъобразните иновации. **Европейският институт за иновации и технологии (ЕИТ)** ще гарантира, че неговите общности за знания и иновации (ОЗИ) са по-отворени за МСП, като им предлагат повече възможности за участие в местните иновационни общности, по-специално в регионите, които изостават по отношение на иновациите. Това ще бъде осъществено чрез специален информационен инструмент (регионална схема за иновации), който ще укрепи общността там, където това е най-необходимо.

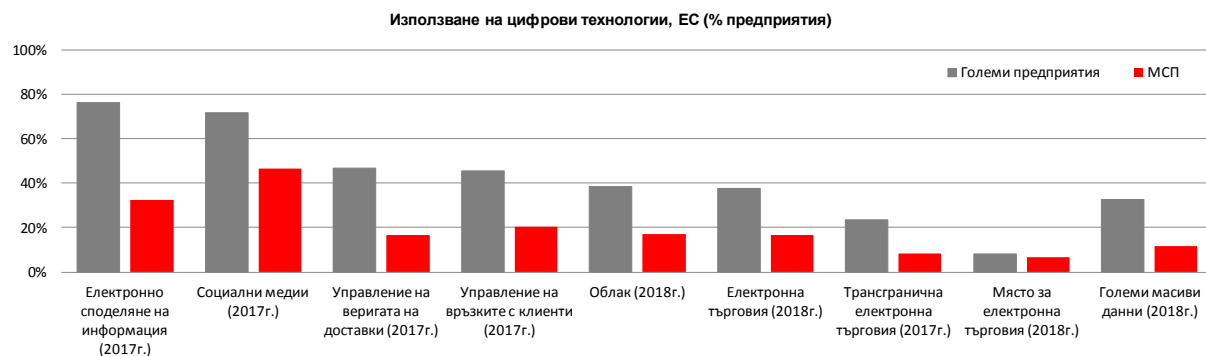
Предоставяне на възможност на МСП да се възползват от прехода към цифрова икономика

Единствено при наличието на общност от проспериращи МСП, които използват цифрови технологии и данни, Европа може да се заеме мястото си на световен лидер при изграждането на цифровата икономика. Цифровизацията може да предостави големи възможности за МСП да подобрят ефикасността на производствените си процеси и способността да въвеждат иновации в продуктите и стопанските си модели. Използването на модерни революционни технологии, като например блокова верига и изкуствен интелект, изчисленията в облак и високопроизводителните изчислителни технологии, може значително да повиши тяхната конкурентоспособност.

⁵ Евробарометър за 2017г. „МСП, ресурсна ефективност и зелени пазари“

⁶ COM(2020)21 final, 14.1.2020 г.

МСП обаче все още не се възползват напълно от възможностите, свързани с данните, които са жизненоважни за цифровата икономика. Много от тях не осъзнават значимостта на генерираните от тях данни и не са достатъчно защитени или подготвени за бъдещата икономика с гъвкаво използване на данните. Едва 17 % от МСП (в сравнение с 54 % от големите предприятия) успешно са интегрирали цифровите технологии в своите предприятия⁷. Традиционните МСП често са несигурни при избора си на цифрова бизнес стратегия, срещат проблеми при достъпа до големи обеми от данни, от които се ползват по-големите предприятия, и избягват модерните инструменти и приложения, базирани на изкуствения интелект. В същото време те са много уязвими по отношение на киберзаплахи.

Източник: Евростат, Индекс за навлизането на цифровите технологии в икономиката и обществото (DESI), 2019 г.

В помощ на тези МСП във всеки регион на Европа ще работи мрежа от **240 центъра за цифрови иновации**, подкрепени от инвестиции по програмата „Цифрова Европа“ и от структурните фондове.

Целта е не само да се предоставят лесни за прилагане и конкретни съвети относно устойчивото развитие и цифровизацията, но и да се свържат помощните структури, **така че всяко МСП да може да получи съвет в близост до мястото, където оперира.** Мрежата „Enterprise Europe“ ще работи в тясно сътрудничество с централните за цифрови иновации, Startup Europe⁸ и други структури, включително националните, регионалните и местните органи, за да се осигури безпрепятствено предоставяне на услуги по оказване на помощ и консултации. МСП в областта на цифровите технологии могат също директно да предават своите най-добри практики, ноу-хау и умения на МСП от други области.

Както бе обявено в **Европейската стратегия за данните**⁹, Комисията ще работи за разширяване на достъпа до данни и за създаване на възможности за движението на данни между предприятията и правителствата, като създаде общи европейски пространства на данни, където те да се споделят надеждно и сигурно. Ще бъде осигурен справедлив достъп за всички предприятия, особено за МСП. Комисията също така ще проучи потенциалните проблеми, свързани с правата на ползване на съвместно генерирани данни, по-специално от промишления интернет на предметите, за да се избегне евентуално ощетяване на МСП. Освен това тя ще разгледа темата с използването от МСП на изчисленията в облак, например чрез специален пазар за услуги за изчисления в облак, който да гарантира справедливи договорни условия.

Привличане на таланти и интелектуална собственост

⁷ Доклад за 2018 г. на работната група на централните за цифрови иновации https://ec.europa.eu/futurium/en/system/files/ged/dihs_access_to_finance_report_final.pdf

⁸ „Startup Europe“ е инициатива на ЕС за свързване на местни центрове от стартиращи предприятия в цяла Европа: <https://ec.europa.eu/digital-single-market/en/startup-europe>

⁹ COM(2020)66 final, 19.2.2020 г.

МСП може да срещнат трудности и при изготвяне на стратегии за **интелектуална собственост** в защита на техните инвестиции в научноизследователска и развойна дейност и при набирането на капитал за растеж, въпреки че това е от решаващо значение за двойния преход. Едва 9 % от МСП защитават своята интелектуална собственост, тъй като не са запознати с инициативите на ЕС и националните инициативи в тази област или се страхуват от сложността и разходите, свързани с придобиването и прилагането на правата върху интелектуалната собственост. В предстоящия **план за действие относно интелектуалната собственост** ще бъдат предложени мерки за повишаване на ефективността на системата за интелектуалната собственост за МСП чрез опростяване на процедурите за регистрация на интелектуална собственост (напр. реформиране на законодателството на ЕС в областта на промишлените дизайни), подобряване на достъпа до стратегически консултантски услуги в областта на интелектуалната собственост (напр. налагайки подобни услуги като стандартна практика при всяко финансиране от ЕС за научноизследователска и развойна дейност) и улесняване използването на интелектуалната собственост като лост за получаване на достъп до финансиране.

Както в областта на цифровите технологии, така и в областта на устойчивото развитие, намирането на квалифицирани служители представлява предизвикателство за стартиращите и установените МСП. Те често нямат същите ресурси като големите предприятия, които да инвестират в обучението на своите служители. Над 70 % от фирмите заявяват, че липсата на подготвен персонал възпрепятства новите инвестиции в целия ЕС¹⁰. Най-големият проблем за една четвърт от МСП в ЕС остава наличието на квалифициран персонал или опитни ръководители¹¹. Недостигът на умения се усеща особено остро при цифровизацията и новите технологии, тъй като 35 % от работната сила имат ограничени или никакви цифрови умения.

Държавите членки и социалните партньори имат ключова роля и ЕС може допълнително да спомогне за преодоляването на тези предизвикателства, като улесни достъпа до обучение и създаде условия предлагането на пазара на труда да задоволи търсенето на квалифицирана работна ръка от страна на МСП. Образованието и обучението по предприемачество, което повишава икономическите познания и умения, са решаващи, за да могат МСП да бъдат подготвени да отговарят на изискванията на единния пазар. Дейностите в областта на образованието и повишаването на уменията са от основно значение за всички ръководители и служители на МСП, като специално внимание се обръща върху насърчаването на жените и момичетата да развият стопанска дейност и върху подобряване на баланса между половете сред основателите и управителите на предприятията¹².

С подкрепата на програмата „Цифрова Европа“ и използвайки опита на платформата „Коалиция за цифрови умения и работни места“, Комисията ще разработи **интензивни цифрови курсове** за обучение по цифрови технологии на служителите на МСП, за да могат да придобият експертен опит в области като изкуствения интелект, киберсигурността или блоковата верига. Центровете за цифрови иновации ще действат като посредници между МСП и университети/предлагашите обучение структури на местно равнище. Дейностите на бизнес инкубаторите ще помогнат на МСП да станат част от общности, основани на данни.

Комисията също така ще стартира програма за **„цифрови доброволци“**, за да се даде възможност на младите квалифицирани хора и по-възрастните служители с богат опит да споделят с традиционните предприятия своите умения в областта на цифровите технологии. Тя също така ще подкрепи и свърже посредниците на МСП, като например клъстерите, мрежата „Enterprise Europe“ и EREK, за да помогне на служителите на МСП да повишат квалификацията си в областта на устойчивото развитие.

¹⁰ Инвестиционен доклад на ЕИБ 2018—2019 г.

¹¹ Проучване относно достъпа на предприятията до финансиране (SAFE) от 2019 г.

¹² Стратегия за равенство между половете за периода 2020—2025 г., COM(2020)152 final, 4.3.2020 г.

Комисията ще актуализира европейската програма за умения, включително като стартира пакт за умения. В пакта ще бъде включена **част, посветена на МСП**. Професионалното образование и обучение е от особено значение за МСП, за да се гарантира, че тяхната работна сила притежава уменията, които се търсят на пазара на труда. Освен това държавите членки и регионите ще бъдат насърчени да използват бъдещия Европейски социален фонд плюс и новите възможности по линия на Европейския фонд за регионално развитие, за да инвестират в развиване на умения за интелигентно специализиране, промишлен преход и предприемачество.

Икономиката на сътрудничеството създава възможности за изграждането на иновативни платформи на МСП, които да посредничат между доставчиците и получателите на услуги в сфери като придвижването и настаняването, а МСП — доставчици на услуги, да получат достъп до по-широк кръг от клиенти. Изпълнявайки Съобщението относно икономиката на сътрудничеството от 2016 г.¹³, Комисията ще продължи да обмисля евентуална инициатива, насочена към услугите по краткосрочно отдаване под наем на жилища (най-големият сектор на икономиката на сътрудничеството), за да насърчи балансираното и отговорно развитие на икономиката на сътрудничеството в рамките на единния пазар при пълно зачитане на обществените интереси.

ОСНОВНИ ДЕЙСТВИЯ

- Комисията ще модернизира мрежата „Enterprise Europe“, включително чрез въвеждането на специални **съветници по устойчиво развитие** и други услуги в тази област.
- Тя ще разработи **интензивни цифрови курсове**, чрез които служителите на МСП да придобият експертни познания в области като изкуствения интелект, киберсигурността или блоковата верига.
- Комисията също така ще стартира програма за **„цифрови доброволци“**, за да могат младите квалифицирани хора и по-възрастните служители с богат опит да споделят с традиционните предприятия своите умения в областта на цифровите технологии.
- Комисията ще актуализира **Програмата за умения за Европа**, включително пакта за умения, като включи част, посветена на МСП, и ще предложи на Съвета да приеме препоръка, насочена към модернизиране на професионалното образование и обучение.
- Комисията ще разшири дейността на **центровете за цифрови иновации** във връзка с Startup Europe и мрежата „Enterprise Europe“ и ще осигури цялостна услуга в рамките на местните и регионалните общности.
- Комисията ще отдели най-малко 300 милиона евро по линия на **Европейския съвет по иновациите** за насърчаване на революционни иновации в областта на Зеления пакт.
- Комисията ще продължи да обмисля евентуална инициатива в областта на **икономиката на сътрудничеството**, която да бъде насочена към нуждите на МСП, чиято основна дейност е краткосрочното отдаване под наем на жилища.

3. Намалване на регулаторната тежест и подобряване на достъпа до пазара

Единният пазар е основният пазар, на който европейските МСП извършват дейност. На него се реализират 70 % от стойността на изнасяните от МСП стоки, а 80 % от всички МСП изнасятели търгуват с други държави членки¹⁴. Въпреки това броят на МСП, изнасящи за други държави членки, би могъл да е много по-голям: например само 17 % от всички МСП в

¹³ COM (2016)356 final, 2.6.2016 г.

¹⁴ Годишен доклад относно европейските малки и средни предприятия — МСП прекрочват рамките на националните граници.

производствения сектор изнасят в рамките на единния пазар¹⁵. Съобщението за пречките пред единния пазар показва, че МСП са най-засегнати от съществуващите бариери.

Тежестта по спазването на **нормативната уредба, стандартите, изискванията за етикетирането и административните формалности** е по-голяма за МСП отколкото за по-големите предприятия поради ограничените им финансови и човешки ресурси. Например в сектора на бизнес услугите разходите на МСП по спазване на административните формалности могат да достигнат 10,000 евро¹⁶. Въпреки напредъка след приемането на законодателния акт за малкия бизнес кумулативното въздействие на регулаторната уредба продължава да бъде основен проблем за МСП.

Източник: Бизнес проучване на Асоциацията на европейските търговско-промишлени палати, 2019 г. (Eurochambres 2019 Business Survey)

Европейските МСП възприемат законодателството като сложно и обременяващо, особено поради различните процедури в отделните държави членки. Тези пречки възпират много тях да осъществяват трансгранична дейност и да разширяват дейността си. Ако го правят, те често използват големи платформи като посредници, което води до неравностойни позиции при договаряне на условията.

Премахването на тези пречки е съвместна отговорност на ЕС и държавите членки. Голяма част от тежестта произтича от националното законодателство и е важно да се направи оценка на въздействието, което „мерките за свръхрегулиране“ оказват върху МСП¹⁷. Както Комисията, така и държавите членки трябва да продължат да прилагат стриктно принципа „Мисли първо за малките!“¹⁸, принципа за еднократност¹⁹ и принципа „цифров по подразбиране“²⁰.

От своя страна, Комисията се ангажира да намали тежестта върху МСП и да гарантира, че тяхното мнение ще бъде отразено в процеса за по-добро регулиране. Съгласно програмата за пригодност и резултатност на регулаторната рамка (REFIT) Комисията системно проверява **действащото законодателство на ЕС** с цел намаляването на административните тежести и опростяването му. Комисията ще използва редовно проверките за пригодност, за да търси начини за цифровизация, опростяване и постигане на целите при най-ниски разходи в интерес

¹⁵ [EU-28 Small Business Act factsheet](#)

¹⁶ Ecofys, „Административни формалности и разходи по достъпа до пазари през граница, свързани с осигуряването на счетоводни, инженерни и архитектурни услуги“, 2017 г. (Ecofys, „Administrative formalities and costs involved in accessing markets cross-border for provisions of accountancy, engineering and architecture services“, 2017)

¹⁷ Законодателството на ЕС може да запази гъвкавостта при хармонизацията и/или практиката, прилагана от държавите членки (т. нар. „свръхрегулиране“) COM (2020)93 final, 10.3.2020 г.

¹⁸ Съгласно принципа „Мисли първо за малките!“ при изготвянето на политиките както на равнището на ЕС, така и на национално равнище трябва да се отчитат интересите на МСП.

¹⁹ Съгласно принципа за еднократност гражданите и предприятията предоставят различни данни само веднъж на публичната администрация.

²⁰ С принципа „цифров по подразбиране“ се цели намаляване на административната тежест, като предоставянето на цифрови услуги става стандарт в работата на публичната администрация.

на МСП. Освен това новата платформа „Готови за бъдещето“²¹ ще направи преглед на действащото законодателство на ЕС, за да се определи възможността за опростяване и намаляване на административната тежест.

За всяко **ново законодателство** програмата REFIT ще бъде допълнена и подсилена с въвеждането на принципа „отмяна на предишни тежести при въвеждане на нови“ („one-in, one-out“). Целта е да се гарантира, че законодателството на ЕС създава ползи, без да поражда ненужна тежест за гражданите и предприятията. Тестът за МСП вече е част от редовната оценка и ще продължи да се прилага за всички съответни предложения на Комисията.

Поради ограничените си човешки и финансови ресурси МСП са особено засегнати от разходите, произтичащи от нормативната уредба. За да се гарантира, че новото законодателство е благоприятно за МСП, **представителят на ЕС за МСП**²², в сътрудничество със заинтересованите страни от МСП, ще отсява инициативите на ЕС, за да представи на вниманието на Комисията тези, които заслужават специално внимание от гледна точка на МСП. В този контекст представителят на ЕС за МСП ще черпи и от експертния опит на мрежата от национални представители на МСП. Амбицията е всички бъдещи законодателни актове на европейско и национално равнище да се изготвят, отчитайки интереса на крайния потребител, като за целта потенциалните пречки бъдат открити и отстранени още в началото на законодателния процес, например чрез използването на цифрови инструменти. Представителят на ЕС за МСП също ще има специална роля в новата платформа „Готови за бъдещето“ и ще предоставя гледната точка на МСП при открояването на действащото законодателство, което поражда особена тежест за МСП. Представителят на ЕС за МСП ще предлага на Комисията лесни за изпълнение решения, които могат да бъдат взети предвид при спазването на законодателството.

За МСП е изключително важно да се гарантира спазването на правилата на единния пазар, тъй като те често са засегнати непропорционално от трансгранични ограничения. Планът за действие относно правоприлагането съдържа списък с инициативи, чиято цел е да се намери решение на тези въпроси, включително работната група по въпросите на правоприлагането във връзка с единния пазар, в която участват представителят на ЕС за МСП и мрежата на националните представители на МСП. Комисията ще наблюдава и ще работи с държавите членки и няма да се поколебае да предприеме строги мерки за правоприлагане, когато това е необходимо, за да гарантира, че МСП се ползват от предимствата на единния пазар. МСП понасят пропорционално по-високи разходи за спазване на данъчното законодателство, отколкото по-големите предприятия²³, и липсата на хармонизация в областта на данъчното облагане продължава да бъде една от основните пречки, пред които са изправени предприятията, упражняващи трансгранична дейност.

Освен това чрез стриктното прилагане на правилата на ЕС в областта на конкуренцията може да се гарантира, че всички предприятия, осъществяващи дейност на единния пазар, по-специално МСП, могат да се конкурират и да правят нововъведения в сферата, в която имат абсолютни предимства, като се предотвратява злоупотребата с пазарна мощ и концентрацията на богатство в няколко големи предприятия.

Премахване на пречките чрез партньорства и експериментални политики

²¹ Предстои създаването на нова група на високо равнище, която ще замени платформата REFIT.

²² Представителят на ЕС за МСП осигурява връзката между определянето на политиката за МСП на равнището на ЕС и националните представители/органи за МСП, отговарящи за политиката в областта на МСП, и председателства мрежата от национални представители на МСП.

²³ Проучване на Европейската комисия относно разходите за МСП по спазване на данъчното законодателство, 2018 г.

Ключово предизвикателство в Европа е относителният недостиг на успешни разрастващи се предприятия. В САЩ има три пъти повече разрастващи се предприятия, отколкото в Европа²⁴. Европейските стартиращи и разрастващи се предприятия са изправени пред редица практически предизвикателства при привличането и задържането на таланти, осигуряването на пазарни възможности и увеличаването на приходите. Много държави членки успешно разрешиха тези предизвикателства и вече съществуват редица добри практики. Масовото разпространяване на тези практики в ЕС би дало силен тласък на развитието на стартиращите предприятия и би стимулирало растежа на МСП.

Затова Комисията, в тясно сътрудничество с държавите членки и заинтересованите страни — например Европейския съвет по иновациите, ще насърчава най-добрите практики и ще стартира нова политическа инициатива — **стандарт на ЕС за национални схеми за стартиращи предприятия**, с която ще прикани държавите членки да прилагат такива практики на местно, регионално и национално равнище. Амбицията е Европа да се превърне в **най-привлекателния континент за стартиращи и разрастващи се предприятия**. Фокусът на инициативата ще бъде върху улесняването на стартирането и разширяването на дейността отвъд националните граници, уеднаквяване на прилагането на правилата и процедурите за кандидатстване за виза и разрешения за постоянно пребиваване за таланти от трети държави, повишаване на атрактивността на предоставянето на опции върху акции за наетите лица, насърчаване на основаването на иновативни предприятия (venture-building) и трансфера на технологии от университетите, подобряване на достъпа на развиващите се предприятия до финансиране и насърчаване на трансграничните цифрови инструменти и платформи. В допълнение към това Комисията ще проведе консултации и ще оцени необходимостта от допълнителни мерки в областта на дружественото право за стимулиране на трансграничното разширяване и разрастване на МСП.

Някои силно иновативни решения не успяват да бъдат реализирани поради нормативни разпоредби, които може вече да не са актуални или са зле адаптирани към бързо развиващите се технологии. Един от начините за справяне с това е чрез **експериментални регулаторни практики**. По този начин надзорните и регулаторните органи могат в реално време, и при условие че са налице подходящи условия, да изпробват новаторски решения, които не са предвидени в регламенти или насоки, например за да се гарантира равно третиране. Чрез експерименталните регулаторни практики регулаторните и надзорните органи получават актуална информация и трупат опит по отношение на новите технологии, като същевременно дават възможност за експериментални политики. Някои държави членки вече са експериментирали с такива регулаторни лаборатории за иновативни финансови услуги.

Директивата за услугите е ключов инструмент срещу пречките на пазара. **Партньорството между граничните региони**, което има за цел да се засили сътрудничеството между регионалните органи, може да помогне на МСП да преодолеят пречките пред пазара при предоставянето на услуги. След покана за изразяване на интерес до края на 2020 г. следва да бъдат създадени три пилотни области, като участващите в тях партньорски региони ще работят съвместно за подобряване, хармонизиране или координиране на правилата и процедурите за трансграничното предоставяне на услуги, например относно командироването на работници и използването на цифрови инструменти.

Комисията ще допълни тези усилия, като насърчи държавите членки да прилагат **единната цифрова платформа**²⁵ по благоприятен за МСП начин. Държавите членки следва да се

²⁴ Внимание - мост: разрастващите се предприятия в технологичния сектор в Европа (Mind the Bridge: Tech Scale-up Europe), доклад от 2019 г.

²⁵ С Регламент (ЕС) 2018/1724 се създава единна цифрова платформа за предоставяне на информация, процедури и услуги за оказване на съдействие и решаване на проблеми за потребители в собствените им държави и в трансграничен план.

стремят да предоставят на МСП лесен онлайн достъп до информация и до процедури и услуги за оказване на съдействие във връзка с всички техни запитвания, свързани с упражняването на трансгранична стопанска дейност, включително консултации във връзка с обществените поръчки и източниците на финансиране. Държавите членки следва да свържат своите **услуги на едно гише**, за да предоставят на МСП координиран отговор на всички запитвания.

71 % от МСП, които са пробвали да използват действащата система за взаимно признаване за нехармонизирани стоки²⁶, са получили решение за отказ на достъп до пазара²⁷. Комисията, след обсъждане с експертната група на държавите членки за взаимно признаване, ще работи за насърчаване на „**обединения за взаимно признаване**“ между държавите членки в отрасли като хранителните добавки и бижутерията.

В многообразната индустриална среда секторите на **космическата и отбранителната промишленост** са от основно значение за стратегическия и технологичен суверенитет на ЕС и предлагат значителен потенциал за европейските МСП. Веригите на доставка в сектора на отбраната обаче са изградени предимно на национална основа. Затова Комисията ще засили трансграничното сътрудничество и навлизането на нови участници чрез оптимизиране на потенциала на Европейския фонд за отбрана. Това ще включва по-специално покани за представяне на предложения, насочени към МСП, специалния бонус и критерий за възлагане на поръчки на МСП и свързването им с по-широката отбранителна общност. Фондът ще спомогне за отварянето на веригите на доставки в областта на отбраната, като свърже големите системни интегратори с цялата система на МСП в областта на отбраната в целия Съюз. Комисията също така ще открие силните страни на съответните научноизследователски и технологични организации (НТО) и университетите, които могат да подкрепят иновативни стартиращи предприятия и МСП в сектора.

Комисията има за цел също така да увеличи броя на успешните стартиращи и разрастващи се предприятия в **космическия сектор**, които предлагат търговска реализация на космическите технологии на ЕС. Чрез космическата програма на ЕС тя ще стимулира изграждането на европейската система на Новото космическо пространство за насърчаване на предприемачеството. Предприемаческата инициатива за новото космическо пространство CASSINI ще прегрупира услуги като ускоряване, бизнес инкубатори, начално финансиране и обществени поръчки за продукти в предпазарен стадий.

Обществените поръчки също така предлагат неоползотворени възможности в рамките на единния пазар за МСП, включително стартиращи предприятия, които срещат затруднения да печелят публични търгове. Наблюдават се два вида предизвикателства. От една страна, публичният сектор проявява тенденция да избягва рискове и често не притежава уменията за възлагане на обществени поръчки за иновации. От друга страна, много икономически оператори, особено МСП, намират процедурите за публични търгове за сложни или неподходящи за тях.

За да бъде преодоляно това положение, Комисията призовава държавите членки и техните възлагащи органи да използват **гъвкавостта, предлагана от новата рамка на ЕС за обществените поръчки**. Това предполага разделяне на по-големи поръчки на по-малки обособени партии, разширяване на стратегическите обществени поръчки, особено поръчките за иновации, където е уместно — оставяне на правата на интелектуална собственост у МСП, за да могат те да ги реализират на пазара, както и завършване на цифровизацията на националните процедури за обществени поръчки. Комисията също така ще насърчава държавите членки да използват цифрови платформи, за да стимулират новаторските решения

²⁶ Стоки, които не са хармонизирани от законодателството на ЕС, като например текстилни изделия, обувки, стоки за деца, бижутерия, съдове и прибори за хранене или мебели.

²⁷ COM(2020)93 final, 10.3.2020 г.

от МСП и стартиращи предприятия, както и трансграничния им достъп до договори за обществени поръчки. Тя ще постави началото и на **инициативата „Големи купувачи и мрежи“**, чиято цел е да улесни съвместните покупки на иновации и устойчиви продукти; да насърчава установяването на връзки между купувачите и доставчиците на иновации и да проследява напредъка чрез национални сравнителни анализи. Освен това Комисията ще въведе обозначение, с което публичните купувачи да могат да показват, че се придържат към **благоприятни за МСП** практики в областта на обществените поръчки и че работят със своите международни търговски партньори за по-широко приемане на стандартите за обществените поръчки, например електронното фактуриране. Чрез засиленото използване на екологосъобразни обществени поръчки²⁸ МСП могат да бъдат подпомогнати да предоставят новаторски екологосъобразни продукти и услуги.

Купуването на вече съществуващо дружество често е по-благоприятна алтернатива, отколкото започването на бизнес. По преценки всяка година около 450 000 МСП променят собствеността си, което засяга над два милиона служители. В една трета от случаите обаче прехвърлянето не е успешно, в резултат на което Европа губи около 150 000 предприятия и 600 000 работни места²⁹. Причините често са липсата на ранна подготовка, затруднения в намирането на приемник и неблагоприятните данъчни и регулаторни мерки.

Комисията ще продължи да работи за улесняване на **прехвърлянето на стопански дейности** и ще подпомага държавите членки в усилията им за създаване на благоприятна за прехвърлянията бизнес среда³⁰. С наскоро приетата Директива относно рамките за превантивно реструктуриране и предоставяне на втори шанс³¹ се дава отговор на много от опасенията на изпаднали в затруднение дружества и сега Комисията ще подкрепи всички държави членки при транспонирането на разпоредбите на директивата в националното законодателство, така че предприятията с финансови затруднения да имат достъп до адекватни услуги за подкрепа, които да им помогнат да избегнат обявяването в несъстоятелност.

По-справедливи отношения между предприятията (B2B)

МСП играят съществена роля във все по-гъстата мрежа от дружества, стартиращи предприятия и МСП, които работят заедно в различни сектори и вериги за създаване на стойност, за да предложат продуктите и услугите на бъдещето. Важно е МСП и стартиращите предприятия да бъдат включени в стратегическите вериги за създаване на стойност в ЕС и да бъде обърнато внимание на специфичните им потребности, да бъдат подпомогнати да си сътрудничат и да се разрастват в целия единен пазар и в световен мащаб.

Поради повишената концентрация и вертикалната интеграция във веригите на доставки основните клиенти на МСП често са много по-големи организации. Това води до неравностойни позиции при договарянето и увеличава риска малките предприятия да бъдат обект на нелоялни търговски практики и условия³², включително **закъснели плащания** и достъп до данни.

²⁸ COM(2020)98 final, 11.3.2020 г.

²⁹ Extrapolation based on Business Dynamics: Start-ups, Business transfer and Bankruptcy, Final report 2011, p. 10, (Екстраполация въз основата на бизнес динамиката: стартиращи предприятия, прехвърляне на стопанска дейност и несъстоятелност, окончателен доклад за 2011 г., стр. 10) <http://ec.europa.eu/DocsRoom/documents/10448/attachments/1/translations>

³⁰ Директива (ЕС) 2019/2121 във връзка с презграничните преобразувания, сливания и разделяния, приета на 27 ноември 2019 г.

³¹ Директива (ЕС) 2019/1023, приета през юни 2019 г.

³² Публикация на ЕС от 2018 г. "A comparative analysis of legal measures vs. soft-law instruments for improving payment behaviour" („Сравнителен анализ на правните мерки и на актовете с незадължителен характер за целите на подобряване на дисциплината по отношение на плащанията“)

Макар че с Директивата относно забавянето на плащането забавянията бяха намалени както за сделките между търговци, така и за сделките между търговци и платформи, едва 40 % от предприятията в ЕС получават плащанията си навреме³³. Освен това просрочените плащания са причина за един от всеки четири фалита на МСП в ЕС. Необходим е решителен преход към нова бизнес култура, в която бързото плащане ще е норма. За целта Комисията ще подкрепи прилагането на Директивата относно забавянето на плащането, като я подсили със силни инструменти за мониторинг и правоприлагане. Те могат да включват виртуална обсерватория за наблюдение на забавените плащания, пояснения за несправедливите практики при плащанията и проучване на осъществимостта на алтернативни механизми за разрешаване на спорове и посредничество за МСП с цел по-бързо разрешаване на спорове за плащане при търговски сделки.

Реализиране на ползите от световните пазари

Световните пазари са важен източник на растеж за МСП. Едва 600 000 МСП с около 6 милиона служители обаче осъществяват износ на стоки извън ЕС. В многостранни и двустранни диалози Комисията ще насърчава изграждането на благоприятна за МСП среда в трети държави чрез обмен на добри практики с търговските си партньори. Тя също така ще въведе **нов информационен портал** за повишаване на осведомеността на МСП относно търговските политики и ще предостави подробна информация за митническите процедури и формалности за износ към трети държави.

МСП имат повече полза от основаните на правила търговски отношения в сравнение с големите предприятия, които разполагат с повече ресурси за преодоляване на пречките пред търговията. За да се опрости достъпът на МСП до международните пазари, Комисията непрекъснато води преговори за нови споразумения за търговия и инвестиции и се стреми да отстрани пречките, които засягат МСП в непропорционално висока степен. Комисията ще продължи да включва специални глави за МСП във всички свои търговски споразумения заедно със специални мерки, които ще позволят на МСП да извлекат ползи от тези споразумения, например свързването на МСП чрез международни промишлени кълстери, мрежата Enterprise Europe, Центъра за МСП на ЕС³⁴ и действия за подпомагане на европейските МСП при участието им в процедури за възлагане на обществени поръчки извън ЕС.

Делегациите на ЕС в държави, с които Съюзът е сключил споразумения за свободна търговия, ще осигурят подкрепа, като отговарят на въпроси, свързани с практическите трудности за МСП при изпълнението на тези споразумения.

ЕС се противопоставя категорично на нелоялните търговски практики чрез инструменти за търговска защита (ИТЗ), когато дружествата от ЕС, включително МСП, биват ощетявани от дъмпингов или субсидиран внос. Комисията увеличава своята специална подкрепа за МСП, за да улесни достъпа им до ИТЗ и сътрудничеството им с Комисията по време на разследванията³⁵.

Новосъздадената длъжност на главен служител по правоприлагането в областта на търговията, наред с другите си задължения, ще наблюдава и подобрява спазването на нашите търговски споразумения. Това допълнително ще подобри работата по премахването на пречките пред търговията, които засягат особено МСП. Освен това ЕС ще се ангажира активно със специални

³³ Публикация на ЕС от 2018 г. "A comparative analysis of legal measures vs. soft-law instruments for improving payment behaviour" („Сравнителен анализ на правните мерки и на актовете с незадължителен характер за целите на подобряване на дисциплината по отношение на плащанията“)

³⁴ Центърът за МСП на ЕС в Пекин осигурява първа линия на помощ за европейските МСП, които желаят да развият присъствието си на китайския пазар www.eusmecentre.org.cn

³⁵ Регламент (ЕС) 2018/825, приет на 30 май 2018 г.

икономически и дипломатически действия в подкрепа на достъпа на МСП до пазарите на трети държави. Перспективите пред европейските предприемачи ще бъдат разширени чрез глобалната схема „Еразъм за млади предприемачи“ с цел придобиване на нов опит на пазарите на трети държави.

ОСНОВНИ ДЕЙСТВИЯ

- Представителят на ЕС за МСП и мрежата от национални представители на МСП ще дадат своя принос за дейността на Работната група на Комисията по въпросите на правоприлагането във връзка с единния пазар, която ще бъде създадена с плана за действие за правоприлагането, за да разгледа, наред с другото, **свръхрегулирането** в процеса на транспониране с оглед свеждане до минимум на регулаторната тежест върху МСП.
- Комисията ще насърчава държавите членки да прилагат единната цифрова платформа по благоприятен за МСП начин. Държавите членки следва да обединят услугите, които предлагат, в концепцията **„обслужване на едно гише“**.
- Представителят на ЕС за МСП ще **отсява** инициативите на ЕС, ще посочва на Комисията онези, които заслужават особено внимание от гледна точка на МСП, и ще има специфична роля в новата платформа **„Готови за бъдещето“**.
- Комисията ще мобилизира държавите членки в подкрепа на **стандарт на ЕС за национални схеми за стартиращи предприятия**, за да споделят и въвеждат най-добри практики с цел засилване на растежа на МСП и стартиращите предприятия в областта на високите технологии.
- Комисията призовава държавите членки и техните възлагащи органи да се възползват от гъвкавостта, предлагана от новата **рамка на ЕС за обществените поръчки**, за да разширят възможностите пред МСП, включително като използват цифрови инструменти и платформи, насочени към активизиране на трансграничните обществени поръчки. Комисията ще издаде **насоки и ще оказва подкрепа на възлагащите органи**.
- Комисията ще насърчава държавите членки да разработват предложения за **експериментални регулаторни практики**, като стартира пилотен проект.
- Комисията ще отправи призив за създаване на **новаторски партньорства между граничните региони**, с които да се подобри сътрудничеството в областта на прилагането на единния пазар и премахването на административните пречки.
- Комисията ще подкрепи държавите членки при прилагането на Директивата относно забавянето на плащането, като създаде инструменти за мониторинг и по-добро правоприлагане и проучи осъществимостта на алтернативни механизми за разрешаване на спорове/посредничество за МСП.
- Комисията ще улесни трансграничното сътрудничество със и сред МСП в рамките на **Европейския фонд за отбрана и ще открие силните страни** на неговата система за научни изследвания и иновации.
- Комисията ще постави началото на **инициативата за космическо предприемачество CASSINI**.
- Комисията ще подкрепи държавите членки при транспонирането на неотдавна приетата Директива **относно рамките за превантивно реструктуриране и предоставяне на втори шанс**, като им помогне да създадат механизми за ранно известяване за дружества във финансови затруднения, с цел избягване на фалити.
- Комисията ще проучи заедно с държавите членки възможните мерки за създаване на благоприятна среда за **прехвърляне на МСП**.
- Комисията ще продължи да **подобрява достъпа на МСП до пазарите на трети държави**, включително чрез специални глави за МСП, използване на диалози за обмен на добри практики с търговските партньори и нов информационен портал. Комисията ще улесни достъпа на МСП до инструменти за търговска защита.
- Делегациите на ЕС ще осигуряват подкрепа, като отговарят на въпроси на МСП във връзка със споразуменията за свободна търговия.
- Комисията ще разшири **глобалната схема „Еразъм за млади предприемачи“**.

1. Подобряване на достъпа до финансиране

Достъпът до финансиране е от съществено значение за МСП, за да могат да покрият своите нужди от инвестиции за прехода. На всички етапи на развитие обаче малките предприятия се изправят пред повече трудности от големите при осигуряването на финансиране. За младите предприемачи и стартиращите предприятия това може да се дължи на много причини: например липсата на доказани финансови резултати, липсата на обезпечение или липсата на информация сред инвеститорите, с която да оценят техния кредитен риск или стойността на техните нематериални активи. Подобряването на достъпа до финансиране изисква подход, който съчетава благоприятна регулаторна среда, достатъчно и хармонизирано финансиране на равнище ЕС и на национално равнище, както и достъп до мрежи от дружества и инвеститори.

МСП са изправени пред значителен недостиг на финансиране в Европа в размер на 20—35 милиарда евро въпреки наличието на мащабни програми за подкрепа на равнището на ЕС и на национално равнище³⁶, а в някои държави членки достъпът до финансиране си остава един от основните проблеми, с които те се сблъскват³⁷. През 2019 г. 18 % от МСП в ЕС не са получили целия си планиран банков кредит. Това поставя МСП в неравностойно положение, тъй като банковото финансиране покрива около 90 % от техните нужди от финансиране. Регулирането на банковия сектор в ЕС трябва да осигури основа за стабилна банкова система, която осигурява подходящо финансиране за всички предприятия. Пакетът за банковия сектор на ЕС запази коефициента за подпомагане на МСП и го разшири върху всички заеми, предоставяни на МСП. Комисията ще гарантира, че всички бъдещи нормативни актове за финансовите пазари отчитат интересите на европейските МСП и подпомагат техния непрекъснат достъп до широк набор от възможности за финансиране.

Диверсификация на източниците на финансиране и увеличаване на инвестиционната готовност на МСП

Въпреки това е необходимо да се **диверсифицират източниците на финансиране**. Инвестирият в европейски дружества рисков капитал се е увеличил с 13 % до 8 милиарда евро през 2018 г., а дялът на капиталовите средства от държави извън Европа се е увеличил от 7 % на 20 % през 2018 г.³⁸ Въпреки това едва 10 % от предприятията в Европа са използвали финансиране от капиталовите пазари в сравнение с над 25 % в САЩ. Европейските инвестиции в рисков капитал са приблизително осем пъти по-малки от тези в САЩ и следователно не са достатъчно задълбочени, за да финансират растежа на европейските предприятия³⁹.

Новаторски, бързо развиващи се МСП и стартиращи предприятия със значителни капиталови нужди често се местят в чужбина, за да получат достъп до рисков капитал⁴⁰. Това не само поражда риск за технологичния суверенитет, растежа и заетостта в Европа, но оказва въздействие и надолу по веригата върху по-широкия кръг от МСП.

Освен това европейските инвеститори не са склонни да инвестират в стартиращи предприятия поради затруднения да оценят пазарния потенциал и/или интелектуалната собственост, залегнала в новата технологична услуга или продукт на МСП. Това затруднява оценката на

³⁶ Недостиг на дългово финансиране на година за периода 2014—2018 г.; вж. SWD(2018) 320 final от 7.6.2018 г.

³⁷ Европейска комисия и Европейска централна банка, “Survey on the access to finance of enterprises (Проучване относно достъпа до финансиране за предприятия)”, 11.2019 г.

³⁸ Invest Europe (2019)20

³⁹ Afme Capital Markets Union Performance Indicators Report 2019 (Доклад за показателите за ефективност на съюза на капиталовите пазари за 2019 г.)

⁴⁰ Financing the Deep Tech Revolution (ЕС-ЕИБ study, 2018) (Финансиране на дълбокотехнологичната революция (проучване на ЕК-ЕИБ, 2018 г.)

самото стартиращо предприятие. Услугите за „**комплексна технологична проверка**“ могат да изпълняват тази задача, но те още не присъстват широко в Европа, макар че имат доказани успехи в други части на света. В крайна сметка те са от полза за всички участващи: МСП, потенциалните инвеститори и по-широката иновационна среда. Пилотен проект на ЕС би дал възможност за изготвяне на по-точна оценка на стартиращите предприятия в областта на високите технологии и на технологичните МСП на по-късен етап на развитие въз основа на техните портфейли с технологии и интелектуална собственост⁴¹.

В Европа трябва да се реализират повече частни инвестиции. Комисията ще използва нови начини за споделяне на риска с частния сектор, например инициативата ESCALAR за увеличаване на размера на фондовете за рисков капитал, ще активизира инвестиционните си усилия и ще работи по обновен план за действие за съюза на капиталовите пазари. Съюзът на капиталовите пазари има за цел да диверсифицира източниците на финансиране за дружествата на всички етапи от тяхното развитие.

Полагане на основите на фонда за първично публично предлагане за МСП

МСП в Европа разполагат с ограничени възможности за финансиране на растежа, например като предлагат ценните си книжа за търгуване на капиталовите пазари чрез първично публично предлагане (ППП). Капиталовите пазари са важен източник на финансиране за МСП в процес на растеж към дружества със средна пазарна капитализация и в крайна сметка — големи дружества. Броят на PPP на МСП обаче рязко намалю след финансовата криза и оттогава не се е възстановил. През 2019 г. стойността и броят на европейските PPP са продължили да спадат съответно с 40 % и 47 % спрямо 2018 г.⁴² Много институционални инвеститори не се ангажират достатъчно с финансиране на МСП.

За преодоляване на проблема публичното финансиране би могло да поеме функцията на главен инвеститор с цел привличане на повече частни инвеститори в бързо растящите новаторски МСП на етапа на публичното предлагане. **Фондът за PPP на МСП** ще подпомогне МСП по време на процеса на публично предлагане и след това. Той ще се опира на анализа на пазара на PPP в ЕС и тестването при инвеститорите и заинтересованите страни.

Създаване на по-благоприятна и приобщаваща среда за достъп до финансиране

През последните години се наблюдава значителен спад в инвестиционните изследвания на МСП. Прегледът на Директивата относно пазарите на финансови инструменти, който Комисията ще извърши през 2020 г., ще включва и начини за стимулиране на участието на МСП в обхвата на подобни изследвания.

Иновациите при финансовите технологии на основата на технологията на разпределения регистър („**блокова верига**“) може да разкрият нови възможности за диалог на МСП с инвеститорите или чрез надеждни посредници, или децентрализирано — от самите тях. Това може да даде възможност на МСП да емитират криптоактиви и цифрови токъни, например под формата на облигации. Те са привлекателни за инвеститорите, тъй като могат да се търгуват незабавно. По този начин на МСП може да се предложи по-бързо, ефективно и рентабилно финансиране. Комисията ще улесни използването на криптоактиви и навлизането на цифрови токъни при МСП, инвеститорите и посредниците в съответствие с предстоящата стратегия на ЕС за цифрово финансиране.

⁴¹ Мобилизиране на интелекта от <https://www.innoradar.eu>

⁴² <https://www.pwc.co.uk/audit-assurance/assets/pdf/ipo-watch-q4-2019-annual-review.pdf>

Правилата за **държавна помощ** дадоха възможност на МСП да получат значителна национална подкрепа и рисков капитал⁴³. До края на 2021 г. Комисията ще рационализира и преразгледа съответните правила на ЕС за държавната помощ, за да гарантира, че те все още са пригодни за целта си. При прегледа Комисията ще се стреми да гарантира, че с правилата се насърчава участието на МСП във важни проекти от общоевропейски интерес (ВПОИ).

Освен това липсата на разнообразие сред получателите на инвестиции свива резерва от таланти и иновациите. Жени са стартирали една трета от дружествата в Европа, но техните дружества са слабо представени, когато става въпрос за набиране на рисков капитал. През 2019 г. над 92 % от рисковия капитал, набран от европейски дружества в областта на технологиите, е бил получен от екипи, съставени изцяло от мъже⁴⁴. InvestEU — бъдещият инструмент на ЕС за инвестиционно финансиране, може да спомогне за стимулиране на инвестициите, насочени към жените, и да осигури целенасочена подкрепа за разширяване на инвестиционните потоци към дружества и фондове, ръководени от жени, в рамките на **инициатива за финансиране, отчитащо принципа на равенство между половете**. Освен това броят на ръководените от жени МСП, които се възползват от напълно разгърнатия ЕСИ, ще се утрои.

Мобилизиране на европейското, националното и частното финансиране за МСП чрез InvestEU

През периода 2014—2018 г. финансовите инструменти на ЕС спомогнаха за мобилизирането на средства в размер на 100 милиарда евро, особено за МСП, под формата на дългово и капиталово финансиране. Очаква се инвестиционният план на ЕС да подкрепи над 1 милион МСП. Необходимо е обаче да има непрекъсната подкрепа на равнище ЕС и на национално равнище за намаляване на недостига на финансиране за МСП.

По предназначенията за МСП част на InvestEU Комисията ще използва положителния опит със съществуващите схеми на ЕС за гарантиране на МСП⁴⁵. Тя ще създаде единен интегриран гаранционен механизъм, насочен към МСП, смятани за високорискови или разполагащи с недостатъчно обезпечение, включително иновативните предприятия или тези от секторите на културата и творчеството, МСП в преход от модели с високо потребление на ресурси и енергия към по-устойчиви модели, както и такива в процес на въвеждане на цифрови бизнес практики. Предназначената за МСП част на InvestEU ще подкрепя капиталовото финансиране за МСП и малки дружества със средна пазарна капитализация в области, в които има специален политически интерес на ЕС, като космическите технологии и отбраната, устойчивото развитие, цифровизацията, иновациите, **финансирането, отчитащо принципа на равенство между половете**, дълбоките и **зелените технологии**. Например финансирането от държавите членки и частния сектор ще бъде обединено, за да се увеличи достъпът до капиталово финансиране за новаторски МСП и стартиращи предприятия, които разработват и прилагат зелени технологични решения. InvestEU ще даде възможност за финансиране на всички етапи на развитие — от създаването на нови предприятия до тяхното разрастване и първичното публично предлагане. Той ще спомогне за привличане на частно финансиране от източници като например бизнес ангели, семейни съдружия, фондове за рисков капитал, пенсионни фондове и застрахователни дружества.

Комисията ще работи в тясно сътрудничество с държавите членки за обединяване на финансирането и преодоляване на географския дисбаланс в инвестициите и достъпа до финансиране, по-специално чрез инициативата за цифрови иновации и разрастване на

⁴³ Разходите за 2018 г. възлязоха на 216 млн. евро за цел „Рисков капитал“ и 501 млн. евро — за цел „МСП“.

⁴⁴ “2019 State of European Tech report” (Доклад за състоянието на европейските технологии от 2019 г.) <https://2019.stateofeuropeantech.com/chart/103-1338/>

⁴⁵ На разположение по COSME, Хоризонт 2020, програмата „Творческа Европа“ и фондовете на политиката на сближаване на ЕС

предприятията⁴⁶. Освен това, предназначената за социални инвестиции и умения част на InvestEU ще подобри достъпа до микрофинансиране, финансиране за социални предприятия, инвестиции с положително социално или екологично въздействие и умения.

ОСНОВНИ ДЕЙСТВИЯ:

- Комисията ще **подпомага първичното предлагане на пазара (ППП) на МСП** чрез инвестиции, насочени през нов публично-частен фонд, който ще бъде разработен по програмата InvestEU, която стартира през 2021 г. в рамките на съюза на капиталовите пазари.
- Чрез **инициативата ESCALAR** Комисията ще въведе първи по рода си механизъм за риск/възвръщаемост, за да увеличи размера на фондовете за рисков капитал и да привлече частни инвестиции за разрастването на предприятията.
- Комисията ще постави началото на инициатива за **финансиране, отчитащо принципа на равенство между половете**, за да стимулира финансирането за предприятия и фондове, ръководени от жени, и да насърчи предприемачеството сред жените.
- Комисията ще стартира **инициатива за инвестиции в зелени технологии**, за да обедини финансирането от държавите членки и частния сектор с цел да се увеличи достъпът до капиталово финансиране за новаторски МСП и стартиращи предприятия, които разработват и прилагат зелени технологични решения.
- Комисията ще започне **инициатива на основата на блокови вериги**, която да подпомогне емитирането на облигации на МСП и търговията с тях в цяла Европа чрез Европейската инфраструктура за услуги в областта на блоковите вериги.
- Комисията ще съфинансира **услуги за комплексна технологична проверка** по пилотен проект на ЕС, за да спомогне за по-точни оценки на стартиращи предприятия в областта на високите технологии и да постигне инвестиционната им готовност.
- Комисията допълнително ще **опрости съществуващите правила за държавна помощ** при комбинирано финансиране от национални фондове и фондове от InvestEU и програмата „Хоризонт 2020“. Така за МСП ще бъде по-лесно да се възползват от обединени ресурси, които да им помогнат в двойния преход. Освен това, в рамките на текущия преглед на правилата за държавна помощ, Комисията ще **преразгледа правилата за държавна помощ за рисковото финансиране и Съобщението за ВПОИ**, за да продължи да подпомага участието на МСП, да привлече частни инвестиции и същевременно да избегне изкривяването на конкуренцията.

5. Управление: партньорство за постигане на резултати между държавите членки

Стратегията за МСП трябва да бъде движена от ангажираност и действия както на равнище ЕС, така и на равнището на държавите членки. Тъй като много МСП са твърдо установени в регионалните и местните системи, където осигуряват работни места, обучение, данъчни постъпления и социални придобивки, тази ангажираност трябва да включва и регионалните власти. Изпълнението на стратегията трябва да бъде подкрепено от солидно партньорство между всички участници, които споделят отговорността за постигането на резултати — европейски, национални, регионални и местни органи, МСП и инвеститори. То ще включва редовен политически преглед на напредъка, измерване и наблюдение.

Мрежата на представителите на МСП е важен инструмент за осигуряване на това партньорство между държавите членки. Тя представлява националните органи на държавите членки, които

⁴⁶ <https://ec.europa.eu/digital-single-market/en/news/launch-digital-innovation-and-scale-initiative-central-eastern-and-south-eastern-europe>

отговарят за политиката за МСП, и осигурява органична връзка между тях, местните делови среди и ЕС. С подновяването на мандата си през 2020 г. мрежата ще играе по-важна роля и ще укрепи взаимодействието си с регионалните организации и власти.

Комисията ще определи специален **представител на високо равнище на ЕС за МСП**, който ще направлява работата на мрежата, за да гарантира изпълнението на стратегията и прилагането на принципа „Мисли първо за малките!“ във всички политики на ЕС. Представителят на ЕС за МСП също така ще следи изпълнението в отделните държави членки. За да улесни хармонизирането на стратегията за МСП във всички области на политиката, представителят на ЕС за МСП ще участва пряко в процеса на европейския семестър. Представителят на ЕС за МСП ще работи за повишаване на осведомеността за свързаните с МСП аспекти на програмата на Комисията за по-добро регулиране чрез постоянен диалог с Комитета за регулаторен контрол, а също и в рамките на платформата „Готови за бъдещето“.

В допълнение към дейността на мрежата от представители на МСП (от публичния сектор), Комисията също така ще работи съвместно с **посланиците на стратегическото предприемачество** — нова консултативна група от предприемачи от цяла Европа, която ще изпълнява функцията на група за отзвук.

Новата стратегия ще преминава **редовни прегледи**. Комисията ще продължи да публикува ежегодно подобрен **преглед на постиженията на МСП**. В него ще се наблюдават и благоприятните национални политики за стартиращите предприятия (индексът „Europe Startup Nations“), участието на МСП в устойчиви бизнес практики, както и цифровизацията на МСП⁴⁷ (индексът DESI). Този преглед ще се представя и обсъжда на ежегодно събрание на МСП, за да се даде възможност за активно участие на заинтересованите страни по места и по-широката общност на МСП.

Мрежата от представителите на МСП и други институции на ЕС ще се включат в наблюдението на изпълнението на стратегията, например чрез годишния доклад на представителите пред Съвета по конкурентоспособност и чрез постоянен диалог с Европейския парламент. За изготвянето на доклада представителят на ЕС за МСП заедно с националните представители на МСП ще се срещне с изготвящите политиките в областта на МСП и други заинтересовани лица в държавите членки, за да обсъдят въпроси от значение за МСП, установени в процеса на европейския семестър. Въз основа на анализа от тези механизми за оценка представителят на ЕС за МСП ще се координира с националните представители на МСП за разработването на национални планове за изпълнение на стратегията за МСП в сътрудничество със заинтересовани лица от местните делови среди.

Определението за МСП на ЕС е основен инструмент, с който се гарантира, че настоящата стратегия е насочена към правилната целева група, т.е. че осигурява помощ и ползи за предприятията, които най-много се нуждаят от тях. Комисията редовно подлага на проверка неговата пригодност. Неотдавнашна обществена консултация⁴⁸, проучвания и изследвания показват, че определението работи добре и е лесно за използване за огромното мнозинство МСП в ЕС, които са малки и автономни. Комисията ще продължи да оценява и докладва за възникнали специфични проблеми, например сложни структури на собственост или възможни блокиращи ефекти, които спират стимула на МСП да се разрастват.

ОСНОВНИ ДЕЙСТВИЯ:

- Комисията ще назначи **представител на високо равнище на ЕС за МСП**.

⁴⁷ <https://ec.europa.eu/digital-single-market/en/integration-digital-technology>

⁴⁸ Открита обществена консултация за определението за МСП:

https://ec.europa.eu/info/consultations/public-consultation-review-sme-definition_en

- Комисията ще засили **мрежата на представителите на МСП**, за да укрепи връзката между националното и съюзното равнище в областта на политиката за МСП.
- Комисията ще създаде група от **посланици на стратегическото предприемачество**.
- **Представителят на ЕС за МСП** ще повишава осведомеността за свързаните с МСП аспекти **в постоянен диалог с Комитета за регулаторен контрол**.